

Datum:
2011-03-22

Diarienummer:
5609-2011-1277

**TILLVÄXT
VERKET**

**ÖSTERSJÖSTRATEGIN
UPPFÖLJNING AV ÖKS-
PROGRAMMET**

Förord

Tillväxtverket är förvaltande myndighet för de åtta regionala strukturfondsprogrammen för regional konkurrenskraft och sysselsättning som delfinansieras av Europeiska regionala utvecklingsfonden samt det territoriella samarbetsprogrammet Interreg IVA Öresund-Kattegat-Skagerrak. Tillväxtverket har fått i uppdrag av EU-kommissionen att redovisa dessa programs bidrag till Östersjöstrategin.

Rapporten har utarbetats av Josefine Majewski, Helena Köpsén och Sara Andersson, Programstöd.

Östersund i mars 2011

Patrik Sällström
Enhetschef Programstöd

Sara Andersson
Programstöd

Innehållsförteckning

1. INLEDNING	4
1.1 DISPOSITION	5
1.2 DATAINSAMLING	5
2. GENOMFÖRANDET AV ÖSTERSJÖSTRATEGIN I ÖKS-PROGRAMMET	5
2.1 DET TEKNISKA ARBETET MED ÖSTERSJÖSTRATEGIN	6
2.2 KOPPLINGEN MELLAN ÖKS-PROGRAMMET OCH ÖSTERSJÖSTRATEGIN	7
3. PROJEKTENS KOPPLING TILL ÖSTERSJÖSTRATEGINS 15 PRIORITERADE OMRÅDEN	8
3.1 FÖRSTA PELAREN - EN MILJÖMÄSSIGT HÅLLBAR REGION.....	8
3.2 ANDRA PELAREN - EN REGION I TILLVÄXT	9
3.3 TREDJE PELAREN - EN TILLGÄNGLIG OCH ATTRAKTIV REGION.....	10
3.4 FJÄRDE PELAREN - EN TRYGG OCH SÄKER REGION.....	11

Bilagor

Bilaga 1: Fördelning av beviljade ÖKS-projekt inom Östersjöstrategins prioriterade områden

1. Inledning

Bakgrunden till Östersjöstrategin är att länderna runt havet står inför många gemensamma utmaningar. Östersjöstrategin är en makroregional strategi som har tagits fram för att möta de utmaningar och behov som området delar. Östersjöstrategin identifierar övergripande utmaningar, berörda politikområden och arbetssätt. Ett gemensamt agerande ger ett tydligt mervärde i förhållande till att varje land hanterar insatserna enskilt. I Östersjöregionen finns nio kuststater, varav åtta är medlemmar i EU. Östersjöstrategin utesluter dock inte samarbete med icke-EU-länder i regionen utan kan ses som ett steg på vägen att genomföra den integrerade havspolitikerna i området. Östersjöstrategin är EU:s första makroregionala strategi, men förslag på andra makrostrategier finns bland annat för Donauområdet.

Östersjöstrategins övergripande fyra pelare/mål motsvaras av 15 prioriteringsområden. För att Östersjöstrategins mål ska kunna uppnås har den brutits ner på nationell och regional nivå, bland annat ska den inkluderas i de regionala strategierna. En bättre samordning och en mer strategisk användning av EU-programmen är också en förutsättning för att nå Östersjöstrategins mål.

Östersjöstrategins fyra pelare:	Östersjöstrategins fyra mål:
1. En miljömässigt hållbar region	Förbättra miljön
2. En region i tillväxt	Öka välbefindandet
3. En tillgänglig och attraktiv region	Göra regionen mer tillgänglig och attraktiv
4. En trygg och säker region	Öka tryggheten och säkerheten

För att möjliggöra återkopplingen och uppföljning av det regionala genomförandet av Östersjöstrategin registreras samtliga projekt hos förvaltande myndighet efter följande uppdelning:

- Flaggskepp
- Samarbete med flaggskepp
- Samarbetspartner i annat land inom Östersjöregionen
- I linje med Östersjöstrategin
- Bidrar inte till strategin

1.1 Disposition

Rapporten innehåller två huvudsakliga delar; genomförandet av Östersjöstrategin samt resultatuppföljning av arbetet med Östersjöstrategin inom Öresund-Kattegat-Skagerrak-programmet (ÖKS). Inledningsvis i kapitel två beskrivs implementeringen av Östersjöstrategin och det tekniska arbetet inom ramen för ÖKS-programmet. Detta följs sedan i kapitel tre av en sammankoppling mellan ÖKS-programmet och Östersjöstrategins fyra pelare och dess 15 prioriterade områden.

1.2 Datainsamling

Samtliga program använder ärendehanteringssystemet Nyps där en ansökan om stöd registreras in. Vid beslut om stöd görs ett antal registreringar för det enskilda ärendet, varav projektets bidrag till Östersjöstrategin är en. Till Nyps finns ett uppföljningssystem, Pro-Diver kopplat. Samtliga uppgifter är hämtade ur Pro-Diver. Uppgifterna för det transregionala programmet ÖKS registreras i EUR. Utfallet som hänvisas till i denna rapport gäller all data registrerat mellan januari – december 2010.

2. Genomförandet av Östersjöstrategin i ÖKS-programmet

Sedan beslutet om Östersjöstrategin antogs av Europeiska rådet 29-30 oktober 2009 har arbetet med att implementera Östersjöstrategin i ÖKS-programmet tagit fart. Det praktiska arbetet påbörjades framförallt i början av förra året och därför har endast de projekt som beviljats stöd mellan januari - december 2010 tagits med i denna rapport. Vad utfallet visar är att under det gångna året har 30 projekt, drygt hälften av det totala antalet projekt som beviljats medel under 2010, bedömts ligga i linje med Östersjöstrategin (urval 4).

I maj 2010 fattade Övervakningskommittén (ÖK) beslut om på vilket sätt Östersjöstrategin skulle implementeras. Förvaltande myndighet och ÖKS-sekretariatet har vid flera tillfällen fått information om hur arbetet med Östersjöstrategin ska se ut. Förvaltande myndighet har till exempel deltagit i ett antal regionala möten som anordnats av Näringsdepartementet och Interact. Sekretariatet i Kungsbacka och Köpenhamn har från och med våren 2009 fått kontinuerlig information om Östersjöstrategin genom presentationer på möten i Styrkommittéerna och i Övervakningskommittén. Handläggarna på ÖKS-sekretariatet har även deltagit på konferenser om Östersjöstrategin samt fått grundmaterial och handlingsplan kring Östersjöstrategin från Kommissionen.

För dem som ansöker om projekt finns information om Östersjöstrategi att ta del av på sekretariatets hemsida¹. Information om Östersjöstrategin har också lagts till i programmets projekthandbok som uppmanar sökande att i ansökan visa på projektets koppling till Östersjöstrategin. Det är idag för tidigt att se resultatet av dessa informationsinsatser och få projekt nämner Östersjöstrategin i sina ansökningar. Däremot kommer det under de följande ansökningsomgångarna att synas tydligare eftersom de aktörer som ansöker framöver kommer ha hunnit ta del av informationen samt göra en egen koppling till Östersjöstrategin.

2.1 Det tekniska arbetet med Östersjöstrategin

Från och med 2010 kategoriseras varje projekt som ansöker om EU-finansiering utifrån Östersjöstrategins 15 prioritetsområden. Från ÖKS-programmet finns inga formella krav på att projekten ska ligga i linje med Östersjöstrategin, men vid ett prioriteringsförfarande, där valet står mellan två likvärdiga projekt, kan ett projekt som stödjer Östersjöstrategin prioriteras framför ett som inte gör det. En sådan prioriteringssituation har ännu inte uppstått vare sig i Styrkommittéerna eller i Övervakningskommittén.

Information som rör Östersjöstrategin registreras i det interna ärendesystemet NYPS som används både av Förvaltande myndighet och av ÖKS-sekretariatet. I NYPS fyller aktuell handläggare i om projektet bedöms ligga i linje med Östersjöstrategin och i så fall vilken av Östersjöstrategins 15 prioriteringar projektet tangerar. Det går enbart att välja ett prioritetsområde, vilket innebär att det är en bedömningsfråga för handläggaren att välja inom vilket av två närliggande prioritetsområden som ett projekt bör sorteras.

Sedan Östersjöstrategin har implementerats i ÖKS-programmet ska prioriteringsunderlaget som läggs fram i Styrkommittéerna och Övervakningskommittén innehålla ett stycke som beskriver hur projektets koppling till Östersjöstrategin ser ut. En annan rutin som tillkommit är att ÖKS-sekretariatet informerar Lead Partner om nationell kontaktperson för det aktuella prioritetsområdet i samband om beslut om stöd via e-post. För vart och ett av de prioriterade områdena finns regionala kontaktpersoner från relevanta departement eller myndigheter. Sekretariatet rekommenderar att projekten hör av sig till kontaktpersonerna för att vidareutveckla kopplingen till Östersjöstrategin. Sekretariatet ber dem i sådana fall informera om kontakten i uppföljningsrapporter.

---

¹ www.interreg-oks.eu

2.2 Kopplingen mellan ÖKS-programmet och Östersjöstrategin

Under 2010 uppgår den andel som bidrar till Östersjöstrategin av det totala antalet beviljade projekt inom ÖKS-programmet till 80 %, av de dryga 60 projekt som beviljats ligger 30 i linje med strategins mål. Varje pelare i Östersjöstrategin innehåller ett antal av de 15 prioritetsområdena. Den övervägande delen av projekt täcks in av pelare två och tre *En region i tillväxt* och *En tillgänglig och attraktiv region*, 80 % av totalt beviljat belopp. Tre projekt finns under pelare ett *En miljömässigt hållbar region* och endast ett projekt inom pelare fyra *En trygg och säker region*. Så här långt in i programperioden verkar projekten därmed till övervägande del täckas in under pelare två och tre, vilket beror på programmets strategiska inriktning. Av de projekt som beviljats medel inom ÖKS-programmet som tangerar Östersjöstrategin finns ingen koppling till något av flaggskeppen.

Den övergripande visionen med ÖKS-programmet är att regionen ska bli en attraktiv och konkurrenskraftig region som kännetecknas av ett kunskapsbaserat samarbete och hållbar utveckling. Samtliga projekt i programmet ska bidra till att visionen uppfylls. Projekten som beviljas stöd ska bidra till ett av programmets följande prioriterade områden:

- Hållbar ekonomisk tillväxt
- Binda samman regionen
- Främja vardagsintegration

Hållbar ekonomisk tillväxt handlar till exempel om insatser som underlättar etablering, rekrytering, forskning och utveckling i regionen. Det kan även handla om tillväxtfrämjande insatser som bidrar till att utveckla befintliga näringar eller kluster där programområdet har en förhållandevis stark position i jämförelse med andra regioner. *Binda samman regionen* kan handla om större strategiska insatser inom miljö, fysisk planering, byggande, transport och infrastruktur. Projekt inom detta område kan till exempel behandla gemensamma strategier, program, planeringsunderlag eller analyser som ger de tre länderna gemensamma utgångspunkter. *Främja vardagsintegration* ska bidra till att minska mentala och fysiska barriärer mellan den danska, svenska och norska sidan. Projekten kan handla om lösningar som underlättar kontakter över gränsen mellan människor, företag och organisationer.

Av de 30 projekt som ligger i linje med Östersjöstrategin handlar 13 om *Hållbar ekonomisk tillväxt* och 14 om att *Binda samman regionen*. Endast tre av projekten som tangerar Östersjöstrategin har som syfte att *Främja vardagsintegrationen*. Slutsatsen av detta är att det är prioriterat område 1 och 2 inom ÖKS-programmet som har tydligast koppling till Östersjöstrategin.

3. Projektens koppling till Östersjöstrategins 15 prioriterade områden

I detta stycke har de prioriterade områden som tangeras av projekt inom ÖKS-programmet tagits upp. Avsikten är att visa inom vilka områden projekten återfinns. Några exempel på ÖKS-projekt inom respektive prioriterade områden kommer tas upp för att ge en tydligare bild av hur projektens koppling kan se ut. Bifogat hänvisas även till mer detaljerade uppgifter för respektive programområde.

Östersjöstrategins fyra pelare	ÖKS Beviljade projekt 2010
1. En miljömässigt hållbar region	2,7 Meuro
2. En region i tillväxt	16,3 Meuro
3. En tillgänglig och attraktiv region	4,6 Meuro
4. En trygg och säker region	1,6 Meuro
Totalt 2010	25,3 Meuro

Av de projekt som beviljats medel inom ÖKS-programmet som tangerar Östersjöstrategin finns ingen koppling till något av flaggskeppen.

ÖKS-programmet: År 2010 beviljades totalt drygt 32 miljoner EUR² fördelade på ca 60 projekt. Av totalt beviljade medel bedöms 80 % vara i linje med Östersjöstrategin.

3.1 Första pelaren - En miljömässigt hållbar region

Totalt ligger 3 av 30 projekt, 11 % av totalt beviljade projekt, inom ÖKS-programmet i linje med den första pelaren, samtliga projekt med ett beslutat belopp på drygt 2,7 miljoner EUR är fördelade inom prioriterade område 5.³ Prioriterade område 5 handlar till stor del om att utbyta erfarenheter och samarbeta om konkreta projekt. Det kan även handla om energieffektivitet i bostadshus, fjärrvärme och kraftverk.

Här tangerar ÖKS-projektet *Bioraffinaderi Øresund* som är ett Øresundsprojekt med Lunds universitet som Lead Partner. En del av projektet går ut på att etablera industriella processer för att producera

² Kurs: 1 EUR = 9 SEK

³ Prioriterade område 5. Miljö: anpassningar till klimatförändringar

kemikalier och material från förnyelsebara råvaror på ett miljövänligt och resurseffektivt sätt.

Klima Sundet är ett annat ÖKS-projekt inom prioriteringsområde 5. Syftet med projektet är att få till stånd ett permanent nätverk med klimatkoordinatorer från kommunerna i regionen. Genom nätverket ska man öka kunskapen om varandras klimataktiviteter och hitta gemensamma insatsområden för att bredda och effektivisera klimatlösningarna inom kommunala verksamheter.

3.2 Andra pelaren - En region i tillväxt

Under den andra pelaren ligger 15 projekt, 64 % av totalt beviljade ÖKS-projekt, med koppling till Östersjöstrategin. Två projekt ligger i linje med prioriteringsområde 6.⁴ Området inriktar sig bland annat på att harmonisera regelverk och att avlägsna handelshinder på den inre marknaden. Tilläggas ska att många projekt inom ÖKS-programmet arbetar med att kartlägga och undanröja gränshinder, men kan ha sorterats under ett annat område just när det gäller Östersjöstrategin.

Ett av ÖKS-projekten här är *Öresund Business Over Borders – Tax*. Målet med projektet är att binda samman skatteadministrationen i Sverige och Danmark i ett partnerskap som ska vara till hjälp för dem som vill driva verksamhet i sitt grannland.

Åtta projekt inom ÖKS-programmet tangerar prioriterat område 7.⁵ Målet med denna del av Östersjöstrategin är att utveckla strategiska samarbeten för att förstärka innovationskraften och attrahera kompetens och investeringar till regionen, till exempel inom områden som miljö, energi och hälsa. Det handlar också om att hitta nya mötesplatser och samarbetsformer i triple helix för att stimulera till fler innovationer. En anledning till att många projekt tangerar detta område kan bero på att många högskolor och universitet deltar i ÖKS-programmet. Dessa projekt är ofta forsknings- och innovationsinriktade.

Ett projektexempel inom detta område är *Öresund Materials Innovation Community*. Projektet arbetar med att skapa en stark och dynamisk materialvetenskaplig innovationsmiljö i Öresundsregionen som ska sätta regionen på världskartan som ett materialvetenskaplig innovationscentrum.

Ett annat exempel är *MARKIS – Maritim kompetens och innovationssamarbete*, ett projekt som har till mål att skapa en konkurrenskraftig, miljövänlig sjöfart, miljödriven tillväxt inom maritima företag och en attraktiv maritim innovationsmiljö i regionen.

---

⁴ Prioriteringsområde 6. Tillväxt: ta bort hinder för den gemensamma marknaden

⁵ Prioriteringsområde 7. Tillväxt: forskning och innovation

Hjertesygdomme, forebyggelse og behandling rundt om Øresund är ett projekt med syfte att formalisera och utveckla kardiovaskulär forskning genom gränsregionalt samarbete, att få till stånd större forskningsprojekt och att utveckla ett mer effektivt och mindre kostsamt samarbete.

Under prioriteringsområde 8 finns fyra ÖKS-projekt⁶. Området inriktar sig framförallt på främja tillväxt för ”gröna företag” men också på samsarbetsåtgärder för arbetsmarknads- och arbetslivsfrågor. Ett av ÖKS-projekten som har bedömts ligga i linje med denna prioritering är *Skandinavisk Kompetence-udviklingsnetværk*. Målet i projektet är att utveckla metoder för att skapa bättre samspel mellan utbud och efterfrågan på kompetensutveckling.

Ett projekt ligger i linje med prioriteringsområde 9.⁷ Målet med projektet *Bærkraftigt rækfiske i Skagerrak* är att ta fram ny kunskap och nya underlag för en förbättrad förvaltning av räkbeståndet i Skagerrak.

3.3 Tredje pelaren - En tillgänglig och attraktiv region

Inom pelare tre finns 11 projekt vilket utgör 18 % av de ÖKS-projekt som tangerar Östersjöstrategin. Två projekt ligger inom prioritetsområde 10 som syftar till att förbättra tillgängligheten, effektivitet och säkerhet på energimarknaderna.⁸ Ett av dessa är *Energi Øresund*, ett gränsregionalt samsarbetsprojekt med aktiviteter kring lagring av förnybar energi och energiförsörjning i nya stadsområden samt utveckling av samsarbetsmodeller och gemensamma standards.

*IMIKASK*⁹ är det enda ÖKS-projektet (med beslut från och med 2010) som tangerar prioriteringsområde 11. Prioriteringsområdet handlar om att förbättra transport- och infrastruktursystem inom, till och från Östersjöregionen. Målet med *IMIKASK* är att utveckla gemensamma lösningar för reseplanering så att man kan planera hela sin resa i regionen på en gång samt att utveckla gemensamma modeller och system för såväl kollektivtrafik som flextrafik.

Åtta ÖKS-projekt ligger i linje med prioriteringsområde 12 som syftar till att stärka regionens attraktivitet genom insatser för utbildning, turism och hälsa. Av totalt 30 projekt som ligger i linje med Östersjöstrategin så återfinns samtliga tre inom *Främja vardagsintegration* här. I Östersjöstrategins handlingsplan står bland

---

⁶ Prioritetsområde 8. Tillväxt: stödja och utveckla SME

⁷ Prioritetsområde 9. Tillväxt: jordbruk, skogsindustri och fiske

⁸ Prioriteringsområde 10. Attraktiva miljöer: tillgängliga, effektiva och säkra energimarknader

⁹ Prioriteringsområde 11. Attraktiva miljöer: förbättra interna och externa transportkorridorer

annat att projekt inom detta område ska utveckla hållbar och miljövänlig turism.

Ett exempel på projekt inom detta område är *Öreferie – Hållbar närturism* som handlar om att öka den lokala gränsöverskridande turismen. Ett annat exempel är *In Site* vars syfte är att belysa det gemensamma kulturarvet genom att föra kulturarvsplatser mer synliga och attraktiva med hjälp av konstnärliga uttryck.

Öresund som cykelregion är ett projekt som vill öka cyklingen i regionen och höja cykelns status som färdmedel.

3.4 Fjärde pelaren - En trygg och säker region

Endast ett av ÖKS-projekten, vilket utgör drygt 6,5 % av det totala antalet projekt inom ÖKS-programmet, kopplas ihop med detta område och således arbetet för att exempelvis förstärka krisberedskap för större olyckor. Målet med ÖKS-projektet *VISK- Minska samhällets sårbarhet för vattenburen virusmitta* som kopplas till prioriteringsområde 14 är att binda samman organisationer inom vattenförsörjningen och arbeta fram gemensamma planer för hantering av virusrisker.¹⁰ Bland annat kommer metoder och strategier för hur man förhindrar eventuella framtida virusutbrott att tas fram.

---

¹⁰ Prioriteringsområde 14. Säkerhet: riskförebyggande

Bilaga 1

Country	Sweden		
Objective	Territorial cooperation Objective 2		
Programme	Öresund-Skagerrak-Kattegat		
Total ERDF amount of the programme (Euro) (TA excluded)	104 914 826		
Main Priority areas of the strategy	ERDF amount of projects in link with the Strategy	ERDF amount financing flagship projects identified in the action plan of the strategy	ERDF amount of other projects contributing to the strategy
R&D (priority area 7)	6 599 464		
Innovation (priority area no. 8)	7 231 997		
Energy (priority area no. 10)	928000		
Transport (priority area no. 11)	25 000		
Environment (priority area no. 1,2,3,4,5 &13)	2 773 841		
A prosperous place: remove hindrance..... (priority area no. 6)	2 068 381		
A prosperous place: reinforce sustainability of agriculture..... (priority area no. 9)	438 731		
An accessible & Attractive Place (priority area no. 12)	3 689 403		
A safe & Secure Place (priority area no. 14)	1 634 959		
Totalt ERDF	25 389 776		
No registration*	0		
Totalt ERDF	25 389 776	0	0

* Projekt som ännu inte registrerats vad gäller östersjöstrategin.

